

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента
Зеліч Вікторії Вікторівни
на дисертаційну роботу Корнелюк Ольги Антонівни на тему
«Активізація транскордонного співробітництва міських поселень»,
подану до спеціалізованої вченої ради К 32.051.06
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна
економіка»

1. Актуальність теми дослідження, її зв'язок з державними та галузевими науковими програмами, планами, темами

В умовах євроінтеграційного курсу України, необхідності адаптації до європейських стандартів важливим інструментом є використання потенціалу транскордонного співробітництва. Дослідженням цього питання присвячено багато праць вітчизняних науковців, однак частіше дослідження здійснюються з регіональної позиції. Недостатнім є вивчення питання розвитку транскордонної співпраці міських поселень.

Підтвердженням наукової актуальності теми дисертації є і те, що вона виконувалася у рамках здійснення науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору» (довідка № 03-28/01/483 від 21.02.2018), а також у межах виконання трьох держбюджетних тем: «Єврорегіон “Буг”»: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000581), «Єврорегіон “Буг”»: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350).

Враховуючи вищевикладене, можна констатувати, що дисертаційне дослідження Корнелюк Ольги Антонівни виконане на актуальну тему і спрямоване на поглиблення теоретичних засад транскордонного

співробітництва та розробку рекомендацій для активізації транскордонного співробітництва міських поселень.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Метою дисертаційної роботи Корнелюк О.А. є теоретико-методичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо активізації транскордонного співробітництва міських поселень; відповідно до мети чітко визначено завдання дослідження. Дисертація має логічно побудовану структуру, містить узагальнення теоретичних підходів, а також аналіз соціально-економічних процесів. Дисертантом здійснено аналіз законодавчих та нормативно-правових актів, змістовне дослідження праць вітчизняних і зарубіжних науковців, періодичних видань. Аналіз значної кількості першоджерел, статистичних даних забезпечує достовірність одержаних автором результатів.

Дисертаційна робота характеризується комплексним та системним підходом до вирішення актуальних питань, у процесі реалізації якого здобувач вміло використовує сучасні методи, прийоми та інструменти наукових досліджень. У дисертаційному дослідженні застосовано загальноприйняті в економічній науці методи: монографічний, історико-логічний – для розкриття теоретичних засад активізації транскордонного співробітництва міських поселень (п. 1.1; 1.2); аналізу та синтезу, групування, структурно-функціональний – для розкриття методичних підходів до оцінки транскордонного співробітництва міських поселень і визначення його рівня (п. 1.3; 2.3); узагальнення та аналізу – для характеристики передумов активізації транскордонного співробітництва в Україні (п. 2.1); економіко-статистичний – для оцінки факторів активізації транскордонного співробітництва міських поселень у регіоні (п. 2.2); абстрактно-логічний і системно-структурний – для обґрунтування стратегічних напрямів та організаційно-економічного механізму розвитку міських поселень у контексті

активізації транскордонного співробітництва, розробки рекомендацій щодо розвитку транскордонного партнерства міських поселень (п. 3.1; 3.2; 3.3).

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджується також апробацією на 22 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, публікаціями у фахових наукових виданнях. Все це дає підстави стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними.

3. Значущість дослідження для науки і практики та можливі шляхи використання його результатів, їх наукова новизна

До найбільш важливих наукових положень, висновків і рекомендацій, які відзначаються новизною, теоретичною і практичною цінністю, слід віднести наступні наукові результати здобувача.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зазначено їх апробацію та окреслено особистий внесок здобувача.

В першому розділі «**Теоретично-методичні основи процесів активізації транскордонного співробітництва міських поселень**» автором досліджено концептуальні засади активізації транскордонного співробітництва, які ґрунтуються на застосуванні сукупності засобів і заходів, спрямованих на поглиблення та розширення транскордонних зв'язків завдяки використанню різноманітних форм транскордонного співробітництва на міжнародному й регіонально-локальному рівнях. Автором обґрунтовано власний підхід до трактування поняття «центр активізації транскордонного співробітництва», яке ґрунтується на виокремленні поселень, де відбувається реалізація одного або декількох видів транскордонної співпраці в економічній, культурній, освітній, адміністративній сферах завдяки налагодженню зв'язків між територіальними громадами прикордонних регіонів суміжних країн, а також у вигляді реалізації

спільних проектів задля створення оптимальних умов для життєдіяльності населення, зростання його рівня життя (п. 1.2 дисертації, с. 6 автореферату).

Дисертантом удосконалено методичний підхід до оцінки транскордонного співробітництва міських поселень, що здійснено за допомогою виокремлення послідовних етапів, які, на відміну від наявних, включають аналіз передумов і факторів активізації транскордонного співробітництва на національному та регіональному рівнях (п. 1.3 дисертації, с. 8-9 автореферату). Це дозволяє об'єктивно оцінити рівень транскордонної співпраці міських поселень, розробити стратегічні напрями її активізації на основі моделювання та оперативно реагувати на зміну транскордонного середовища;

Заслуговує на увагу аналітична частина дисертаційної роботи, зокрема у другому розділі **«Особливості розвитку транскордонного співробітництва міських поселень»** автором визначено передумови активізації транскордонного співробітництва (п. 2.1 дисертації, с. 9 автореферату). Виокремлено фактори активізації транскордонного співробітництва міських поселень у регіоні: економіко-географічне та геополітичне положення, природні умови й ресурси, економічні, населення та трудові ресурси, транспортна інфраструктура, прикордонна інфраструктура, зовнішня фінансова допомога й інвестиції, екологічні, етнічно-культурні, нормативно-правові, роль в адміністративно-територіальному устрої, інформаційні. (п. 2.2 дисертації, с. 10 автореферату). Оцінка рівня транскордонного співробітництва міських поселень Волинської області дозволила дисертантці розрахувати інтегральний індекс транскордонного співробітництва, що дає змогу визначити рейтинг міських поселень (п. 2.3 дисертації, с. 12 автореферату).

У третьому розділі **«Удосконалення транскордонного співробітництва міських поселень»** побудовано кореляційно-регресійну модель, що відображає залежність рівня транскордонного співробітництва міських поселень від основних його складників, якими позначено обсяг прямих іноземних інвестицій та експорту товару (п. 3.3 дисертації, с. 13 автореферату).

У роботі обґрунтовано застосування організаційно-економічного механізму розвитку міських поселень в контексті активізації їх участі в

процесах транскордонного співробітництва (п. 3.2 дисертації, с. 12 автореферату). В його основу, на відміну від наявних, покладено використання досвіду Європейського Союзу у контексті реалізації Угоди про асоціацію України і Європейського Союзу. Доведено, що організаційно-економічний механізм розвитку міських поселень в контексті активізації їх участі в процесах транскордонного співробітництва є відкритою й динамічною системою принципів, методів та інструментів створення сприятливого транскордонного середовища для розвитку міських поселень.

Дисертантом розроблено рекомендації щодо активізації транскордонного співробітництва міських поселень завдяки розвитку таких форм, як прямі контакти, транскордонні промислові зони й парки, транскордонне партнерство, транскордонні кластери, транскордонні проекти, транскордонні ринків (п. 3.3).

Дисертаційне дослідження завершується висновками та узагальнено викладеними результатами, які мають наукове і практичне значення.

Загалом дисертація є структурованою, завершеною роботою, в якій з належною послідовністю та змістовністю висвітлено теоретико-методичні засади активізації транскордонного співробітництва міських поселень та запропоновано шляхи удосконалення транскордонного співробітництва.

Практична значимість розроблення й упровадження науково-практичних підходів до забезпечення активізації транскордонного співробітництва міських поселень підтверджено довідками органів державного й регіонального управління, зокрема Управління розвитку, інвестицій та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації (№ 78/01-22/2-18 від 25.01.2018 р.), Департаменту економічної політики Луцької міської ради (№ 21-8/65 від 27.02.2018 р.), Золочівської районної ради Львівської області (№ 03-15/69 від 22.02.2018 р.), Жовківської міської ради Львівської області (№ 02-09/209 від 26.02.2018 р.), Княгининівської сільської ради Луцького району Волинської області (№ 438/02.14 від 23.02.2018 р.).

Теоретико-методологічні положення дисертаційної роботи можуть бути використані керівниками і спеціалістами, органами державного та регіонального управління, місцевого самоврядування для прийняття

практичних рішень, опрацювання моделей розвитку міських поселень в контексті активізації їх транскордонного співробітництва, здійснення транскордонного партнерства.

Наукові та методичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час підготовки навчально-методичних матеріалів, у процесі проведення лекційних та практичних занять із таких навчальних дисциплін, як «Регіональна економіка», «Європейське транскордонне співробітництво», «Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України», «Управління міжнародними проектами та програмами», а також у керівництві студентськими науково-дослідними роботами (довідка № 03-28/01/484 від 21.02.2018 р.).

4. Повнота викладення результатів дослідження у наукових фахових виданнях

Результати проведених досліджень викладено в 29 наукових працях загальним обсягом 11,82 друк. арк., із яких особисто дисертанту належить 10,83 друк. арк., серед них – одна колективна монографія, 14 – статті у фахових наукових виданнях України, дві – у наукових періодичних виданнях іноземних держав та України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних; 12 – апробаційного характеру у вітчизняних збірниках. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

5. Дискусійні положення дисертаційної роботи та зауваження

Визначаючи важливе значення одержаних наукових результатів проведеного дослідження, на наш погляд, необхідно зупинитись на окремих недоліках та дискусійних моментах, які потребують додаткової аргументації, зокрема:

1. Автором наведено в дисертаційній роботі дефініції поняття «транскордонне співробітництво» у тлумаченнях різних авторів (п. 1.1). Доцільним було б подати аналіз цих дефініцій та на його основі визначити власне трактування цього поняття.

2. Автором наводиться характеристика форм транскордонного співробітництва (п. 3.3), при цьому зміст деяких з них, зокрема єврорегіону, транскордонного партнерства глибоко розкрито у роботі, а іншим не приділено достатньо уваги (наприклад, транскордонних проектів, транскордонних ринків). Робота виграла б, якби автор здійснив порівняльний аналіз доцільності застосування різноманітних форм транскордонної співпраці як ефективного напрямку розвитку міських поселень.

3. На рис. 1.1. (п.1.2) автором висвітлено напрями діяльності в центрах активізації транскордонного співробітництва, але блок «ефективність транскордонного співробітництва» скоріш всього представляє собою як «очікувані результати здійснення транскордонного співробітництва». Окрім того, дискусійними є запропоновані автором шляхи реалізації зазначених напрямів діяльності в центрах активізації транскордонного співробітництва. Їх зміст потребує конкретизації та обґрунтованого розкриття.

4. В підпункті 2.1. дисертантом проаналізовано особливості фінансування програм і проектів транскордонного співробітництва з використанням Європейського інструменту сусідства. Доречним було б розкриття ефективності використання коштів найвагоміших проектів, які були затверджені до фінансування в розрізі окремих регіонів.

5. В п. 2.2. на основі використання різних підходів до виділення факторів розселення та розвитку транскордонного співробітництва, автором визначено фактори активізації транскордонного співробітництва міських поселень (рис. 2.16). Для якіснішого подальшого аналізу їх можна було згрупувати за певними ознаками (наприклад, прямої і непрямої дії). Крім цього, при аналізі факторів не розкрито ступінь їх впливу на активізацію транскордонного співробітництва міських поселень.

6. Інформацію про провідні підприємства Волинської області в окремих галузях промисловості (п. 2.2) бажано було систематизувати та відобразити у вигляді таблиці.

7. На рис. 2.1 (п. 2.1) розкрито питому вагу адміністративних областей України в основних загальнодержавних показниках. Доречно було б змінити форму подачі цього інформаційного матеріалу для покращення його візуального сприйняття.

Проте, зазначені зауваження мають здебільшого дискусійний характер у контексті проведення автором подальших досліджень з цієї проблематики. Вони не знижують високого наукового ступеня дисертаційної роботи та не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

6. Ідентичність змісту автореферату та відповідність дисертації встановленим вимогам

Автореферат є ідентичним основним положенням дисертації, його зміст відповідає змісту дисертації. В авторефераті висвітлено наукові положення, пропозиції, методичні рекомендації та висновки, що викладені у дисертації. Опубліковані праці відображають результати дослідження.

Дисертація (комп'ютерний набір) виконана українською мовою, оформлена відповідно до норм і правил Міністерства освіти і науки України, є завершеною науково-дослідною роботою та виконана на достатньо високому науково-фаховому рівні. За структурою робота містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Робота виконана у науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінок комп'ютерного тексту, достаньо велика кількість опрацьованих використаних джерел - 264 найменування, які викладено на 28 сторінках. Дисертаційна праця містить - 21 таблицю, та 38 рисунків.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Корнелюк Ольги Антонівни на тему «Активізація транскордонного співробітництва міських поселень» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, що містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати та практичні рекомендації, завдання. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність паспорту спеціальності 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка», а також нормативним вимогам до кандидатських дисертацій економічного профілю. За фаховим спрямуванням, теоретичною та практичною значимістю, елементами наукової новизни, а також за змістом та оформленням дисертаційна робота «Активізація транскордонного співробітництва міських поселень» відповідає вимогам МОН України та пп. 9,11,12 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Корнелюк Ольга Антонівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка».

Офіційний опонент:

доцент кафедри бізнес-адміністрування,
маркетингу та менеджменту
Ужгородського національного університету
кандидат економічних наук, доцент

В.В. Зеліч

ЗАСВІДЧУЮ:

Вчений секретар
Ужгородського національного університету

О.О. Мельник